

Kreácia Kratochuína

ŽLTÉ L'ALIE

Kreácia Kratochvílna

ŽLTÉ LALIE

**Detektívna kancelária ENIGMA, prípad
druhý**

KAPITOLA PRVÁ: DUCHOVIA MINULOSTI

Dieťa môže mať asi tri roky. Chlapec, usudzujem podľa zväčša modrého oblečenia. Nepoznám ho. Gumáčky zablatené, na zadku tiež fl'ak, pravdepodobne od nedávneho pádu. Blato ešte nestihlo zaschnúť. Pršiplášť nemá, no vetrovka nie je skrz-naskrz premočená, takže ho sem museli priviezť. I tak stihol vyrobiť ten fl'ak. Od parkoviska to nie je ďaleko, asi sa vyšmykol matke a aj na krátkom úseku došlo k tejto nehode. Pod nosom mu narastá hlienová oblačnosť. Bublinky pribúdajú a zväčšujú sa sťa mračná pred búrkou. Matku to nezaujíma. Bojuje s pánom Košťálom.

„To decko mi dnu neťahajte, kým jeho vzhľad nezodpovedá kultúrnemu čitateľovi!“ vrieska na ňu vedľa skriniek pri vchode.

„Veď to decko ani nevie čítať!“ opätuje ona paľbu v rovnakej kadencii.

„No prosím, analfabet! A istotne bez čitateľského preukazu! Ale mne ho sem neprepašujete.“

„Vám tu načisto zmäkol mozog! A kam ho mám odložiť, kým si vyberiem knihy? Čo tu máte detský kútik s dozorom?“ Nevie, prečo v tejto chvíli hľadá mojím smerom.

Jedna vec sa za tie roky nezmenila. Špina, vlhkosť, nekultúrnosť a deti to nemali ľahké, ak chceli vojsť do svätostánku mestskej knižnice, kde pevnou rukou vládol pán Košťál. Stále som nenadobudol istotu v tom, či je to dokonalý diktátor, svätec, pustovník alebo inkvizítor. Možno všetko v jednom.

„Som si istý, že ak odložíme tie gumáčky a nebudeme si nikam sadat' s tým flákom na zadočku, pán Košťál prižmúri oko a vy si môžete v pokoji vybrať zopár literárnych diel ideálnych na skrátenie sychravých jesenných večerov,“ navrhujem pani matke-čitateľke. Nebol som však pripravený na agresívny protiútok.

„Máte dojem, že pri malom dieťati neviem, čo s voľným časom?“

„Prepáčte, trochu ma mätiete, lebo podľa vašich záznamov si zakaždým požičiavate aspoň päť-šesť kníh...,“ nakukol som rýchlo do našej kartotéky.

Ošiva sa, kým mi odpovie: „To je taká dymová clona. Keď večer uložím malého a doupratujem byt, tvárim sa, že čítam, kým manžel príde do spálne.“

Nadvihol som mierne obočie na znak prekvapenia, čo je také neobvyklé na čítaní pred spaním, ale tiež aby som jej dal najavo, že očakávam pokračovanie príbehu. Nepochádzam totiž k definitívnemu záveru, kam asi smeruje jej kľúčujúce vysvetľovanie.

„On trávi večery pred televízorom alebo v krčme. Kým príde za mnou, mám trochu času na to, aby som sa tváрила, že som zaspala pri čítaní. Teda... Veľakrát sa tváriť ani nemusím... Len z času na čas treba nutne zmeniť knihu a prehodiť záložku na inú stranu, aby to nevyzeralo podozrivo.“

Ženy sú vynaliezavé konšpirátorky. Všetka česť aj tejto dáme stojacej predo mnou, brániacej svoje právo na čítanie-nečítanie a vodenie ufúľaných ratolestí do knižnice. Ale prečo bola donútená k vyššie opísanému úskoku, to mi stále uniká. Nemusel som sa preto priveľmi premáhať, aby som teraz vylúčil ten najstupídnejší výraz v tvári, dávajúci jasne na známosť, ako nesmierne vzdialený som pointe jej rozprávania.

Ženy našťastie chápu aj tie veci, ktoré mužom neraz unikajú. Aj táto pochopila, že jej výsluch nie je považovaný za ukončený.

„Viete, čo je posledná vec, po ktorej túžim po dni naháňania sa za touto neriadenou strelou?“ a posunkom hlavy ukazuje na syna. „Plnenie si manželských povinností!“

„A je to tu!“ vyštekol pán Košťál spoza niektorej zo vzdialených políc. „Neuspokojivý sexuálny život. Myslíte si, že keď trpíte vy, musia trpieť všetci? Aj moja knižnica?“

Mamička do mňa zabodáva rezignovaný pohľad: „Jemu načisto hrabe. Robte s ním niečo. Zatvorte ho do Kolčian. Ožerte ho. Nájdite mu ženu. To je úplne jedno, len mu zaplňte tú zmagorenú starú gebuľu niečím iným ako jeho knižkami.“

Zaujímavé podnety má táto žienka domáca. Možno napokon predsa len číta viac, než nám tu priznáva. Môžbyť práve laicky popísala overené spôsoby, ako mužovu pozornosť odvrátiť od jeho vášne. Zbavte ho slobody. Zbavte ho jasného úsudku, prenikavej mysle. Nahradte vašu modlou – ženou. Všetky vyššie popísané metódy nás môžu zraziť na úplné dno, alebo naopak podnietiť k neuveriteľným činom, prekonávajúc seba samých. Súdiac podľa neutíchajúceho plameňa sálajúceho z očí pána Košťála zakaždým, keď sa jeho myseľ zaoberá literatúrou, neodvažujem sa ani predstaviť si silu potrebnú na odvrátenie jeho pozornosti iným smerom. Akoby ste chceli Dunaju rozkázať, aby zo dňa na deň tiekol proti prúdu. Desí ma predstava toho, čo by eventuálne nahradilo vašu ku knihám, aká mocná by tá nová modla musela byť – a čo by spôsobila. Ako ten Dunaj, tečúci hore korytom. Prírodná katastrofa, milióny hektolitrov vody valiacej sa v ústrety svojmu prameňu, zdroju, počiatku. A za nimi hádam aj celé Čierne more. To je pán Košťál zbavený kníh. Ako tak domýšľam teóriu mladej mamičky do dôsledkov, nehodlám to riskovať.

Medzitým sa veľkňaz mestskej knižnice vyšuchtal spoza regálov a s posvätnou úctou podáva mamičke-čitateľke zopár kníh: „Nate! Ak sa niekedy odhodláte reálne tie knihy čítať, budete potrebovať inšpiráciu do života.“ A spokojne sa poberá preč, vedomý si toho, že týmto ústretovým gestom odvrátil hrozbu chlapčat'a pobejúceho v zablatených gumákoch po jeho svätyni. Teda... Ústretovým ako ústretovým... Nemohol som si nevšimnúť, že na hromádke kníh trónili diela ako Ema Bovary či Anna Karenina. Pekná to inšpirácia!

Než dôjde k ďalším osobným invektívam, iniciatívne zaevidujem nedobrovoľne vypožičané knihy do systému, keď sa zrazu dvere rozletia a dnu vchádza ktosi, koho by ešte pred rokom a pol do knižnice nedostali ani v narkóze.

„Čau, drbo, dokedy tu tvrneš? Šak nám zavrú šenk s tú tvoju drbnutú kofolú.“ Peter ma prišiel vyzdvihnúť z práce. Vzápätí potiahne sopeľ ako správny krčmový štamgast a upriamuje pozornosť na mladú mamičku zberajúcu sa späť k autu. „A tuto paňulka sa nepridá?“

„Nie, nepridá!“ vyštekne pán Košťál. Ani som nepostrehol, kedy sa vynoril z archívu. „Paňulka sa snaží zbaviť sexuchtivého chlapa, nie nabalit' si ho.“

Nato už viditeľne červená v tvári – a hanbou to nie je – spúšťa protiútok aj inkriminovaná osoba: „Džentlmeni, mohli by ste prestať používať nevhodné slová v prítomnosti môjho dieťaťa? A vy si kúpte poriadnu vreckovku, inak si nenabalíte ani zemiaky v supermarkete!“

Voda na Petrov mlyn, tieto slová. „Ale jaká je ostrá, cica! Já také velice lúbim. Jako ten džentlmen nevím, či bola urážka, ale šak nevadí. Sa udelí pardón paňulke, aby som sa honosne vyjádreu.“ Veľmi významne sa na mňa pozerá: „Vidíš, Rolo, a si si mysleu, že ja nikdaj nebudem vyprávať jak študovaní chuji.“ Treba dodať, že

znehutenie mladej mamičky v tejto chvíli dosahuje maximum? „Ale moja zlatá, správny chlap musí vedieť správne potáhnúť sopel. Šak aj váš malý jak intenzívne trénuje čil, ne?“ Chlapčekova tvárička vykazuje stopy zúfalého boja proti invázii hlienov. „Ani té slovíčka netreba kontrolovať moc. Šak dočkajte, keď vám donese novinky ze škôlky. Budete čumeť, jak sa tam decká vyprávajú. Si len vy myslíte, jakých andélikov si chováte doma. Ale šak tak treba! Nach z nich vyrastú poránni chlapi, ne té ťažko identifikovatelné tvory, čo vypadajú jak baby, ale bradu majú po ko... jako po kolená som steu povedať. Aj čil som videu partičku takých na pive, a to som si dočilku mysleu, že najväčší exot tam je Rolo s kofolú.“ Bol by ešte nezadržateľne pokračoval niekoľko minút oboznamujúc svet s jeho pohľadom na mladú generáciu mužskej populácie, keby jeho zrak nepadol na knihy v náručí jeho nedobrovoľnej a zväčša mlčanlivej partnerky v dialógu. Ema Bovary ho okamžite umlčala. Nie každý v sále však vie prečo.

„No ništ, Rolo, dvihni rit' a pójdeme. Šak už si mau aj tak dávno zavreť, ne?“ A na prekvapenie všetkých podrží dvere odchádzajúcej matke s dieťaťom. Na môj pobaveno-udivený pohľad reaguje podľa očakávania: „Som neni totálne hovado. Vím, čo sa patrí.“

Knižnicu sme zatvorili o pár minút neskôr, ako nám otváracie hodiny kázali. Pán Košťál si prehodil kabát cez plecía a vyštartoval dažďu v ústrety.

„Sa de tak žene, dedulo?“ zaujíma sa Peter.

„Na autobus. Ide monitorovať, ako on vraví.“

„A keho?“

„Neviem, len spomínal, že sa chystá veľká spoločenská udalosť. Čo môže byť pokojne verejná prezentácia nejakej novej odrody sukulentov.“

„To nevím, čo je, ale asi nemosím, keď som dočilku nepotrebuvať vedieť.“

««« »»»

Ešteže v Madenove je krčma na každom rohu! Popravde povedané, ľudia sa tu podľa nich orientujú. Spomínam si na Petrovu konverzáciu spreď niekoľkých mesiacov, keď si dohadoval stretnutie s mimomestským kamarátom.

„Pójdeme do velice luxusného ponniku, kamarád mój. Vršťať sa volá. Víš, de to je?“ opáčil sebavedome, ako by každý musel povinne poznať mapu madenovských pohostinstiev.

„Ne.“ Rovnako sebavedomá odpoveď dávajúca na známosť, že madenovská sieť zariadení s občerstvením všemožného druhu nie je na zozname chránených území UNESCO. Tu však vyvstal problém. Ak luxusný podnik na úrovni Vrštate nie je na mape sveta vysvietený sťa vianočný stromček, ako jeho lokalitu priblížiť neznajbohovi spoza humna? Peter však mal prehľad hodný uznávaného kartografa.

„Jako takto. Víš, de je Irish Pub?“

„Na jasné, šak to ví každý,“ odvetil jeho kamarát znalý povrchných pomerov.

„Tak vidíš, Vršťať je oproti.“

A bolo vymalované, ako sa vraví.

Sťa dve mlčanlivé sfingy teraz míňame cukráreň patriacu akémusi Albáncovi, či kiego d'asa nám to sem privialo. Zopár postarších dám v družnom rozhovore si pochuntáva na zákuskoch plných pofidérnych prímiesí. Peter je za normálnych okolností zhovorčivý minimálne ako tie modrovlasé panie, no dnes ho čosi kvári na duši. Spomienky? Nuž, priznám sa, nie je jediný. Mladá mamička so zablateným nezbedníkom oživila minulosť aj v mojej

mysli. Pozoruhodné, že po toľkých rokoch ma náhle zaujíma osud Marcelky. Ešte pozoruhodnejšie je, že od toho neblahého dňa, kedy som sa prvý a posledný raz v živote spil pod obraz boží v dôsledku srdcabôľu a pošliapanej dôvery, som nikdy viac Marcelku nevyhľadával. Môžbyť mi bola hanba ukázať sa jej pred očami po tom všetkom. Alebo pán Košťál vedel, ako odvrátiť moje kroky od jej pracoviska. Predkladal mi pod nos mnohoraké kratochvíle, aby som zabudol. Boh mu žehnaj, aj keď je to starý hundroš.

Ako sa jej vodí? Koľko detí povila? Najstaršie musí byť už dávno školopovinné. Drobec ani netuší, ako jeho existencia zmenila život jednému knihovníkovi. Istotne sa zmenil život i Marcelke. Našla zalúbenie v manželovi? Alebo nebodaj usína predstierajúc, že číta klasikov svetovej literatúry? Zmenila sa Marcelka? Zaoblila sa, pribudli jej vrásky? Spoznal by som ju ešte? Madenovo nie je žiadne veľkomesto, no ak to tak osud chce, nikdy vaše cesty neskríži s osobou, ktorú túžobne hľadáte očami na každom rohu, na každom námestí. Azda najčastejšie mi však mysl'ou preblesla otázka, ako by náš život vyzeral, keby mi vtedy pred rokmi neluhala. Bola by so mnou bývala šťastnejšia než s ním? A s kým vlastne? Veď jej manžela ani nepoznám. Možno je to dobrák od kosti. Možno spolu tvoria prenádherný pár, šťastím žiariacu rodinu. No možno ju osud potrestal za tú bolesť, čo mi spôsobila.

Pluhavé počasie a blížiaci sa hodina zapadajúceho slnka rozhodne neprispievajú k zhovorčivej nálade. „Kedy tam už budeme?“ opáčim, zmoknutý ako povestné kura.

Peter nevníma môj hlas. Nevníma ani kvapky dažďa na tvári, vo vlasoch, v každej nitke jeho odevu. Rovnomerným tempom kráča vpred. Knižnicu sme opustili len pred pár minútami, avšak

kráčať v daždi bez dáždnika pocitovo predlžuje každú stotinu sekundy dvestonásobne.

„By som nikdaj nepovedau, že zrovna kofolový Rolo sa bude hnať do krčmy,“ zamumlal nečakane, temer bezhlasne.

Náhle cítim váhu jeho tela a silné zovretie na svojom ľavom ramene. Urazil som ho azda? Hádam aj áno, ale vyhrážky zahrňajúce fyzické násilie nikdy nenadobudli charakter reálneho skutku.

„Peter, len pokojne...“ snažím sa zmierniť očakávanú silu jeho útoku.

„Odboč doprava, drbo, už tam sme,“ prekrúca Peter očami a nasmerováva ma do pohostinstva v bočnej uličke.

Bársaká úroveň by tu panovala, všetko lepšie než mognúť v októbri na ulici. Napokon to nie je až také zlé. Zopár stolov, vonku nevyužitú detskú ihrisko, to dáva tušiť, že sem možno chodia aj slušní ľudia. Hoci neviem presne, ktorý slušný rodič by svoje dieťa vodil do pohostinstva. Na druhej strane, podľa Petra je to národná kultúrna tradícia.

Tmavé pivo a tmavú kofolu priniesla slečna s uhl'ovočiernymi vlasmi, pravdepodobne jedna zo študentiek, ktoré naďalej krásli toto univerzitné mesto a privyrábajú si popri štúdiu.

„Havranie kadery, to aby ste ladili s názvom pohostinstva?“ započal som konverzáciu. Slečna sa len milo usmiala, ale to je nateraz jediná reakcia z jej strany.

Peter si uchlipol z piva bez prípitku a oblizol si hornú peru pokrytú hustou penou, než sa do mňa pustil: „Keď volačo neviem, tak sa do teho aspom neserem profíkom, jasné?“

„Pointa mi uniká, kolega. Za spomalený proces myslenia viním výpary z výčapu.“

„Tak ešte raz. Keď volačo nevím – vidíš, jak pomaly vyprávam, aby si stíhau?, - tak sa do toho neserem. Baliť baby nevíš, Rolinko. Naháj na mňa.“

„No vy ste sa tiež veľmi nepredviedli v knižnici, keď vaše dvorenie prirovnala pani čitateľka k nákupu zemiakov. Alebo niečo v tom zmysle.“

„To bolo len také laškuvání, víš mój? Tréning, aby som dôležité orgány zabehou pred hlavným číslom večera.“

„A to je?“

S penou pod nosom vyzerá Peter komicky, hoc sa snaží pôsobiť drsne.

„Jakože to je? To je! To bude, chlapec mój. Len ťa nesmím mať furt za riťú.“

Nemôžem si pomôcť, musím sa zasmiať. Úprimne, bez škodoradosti či iných nekalých podružných myšlienok. Peter sa musí veľmi premáhať, aby zakryl horlivosť, s akou ma voláva na tieto spoločenské stretnutia piatej cenovej skupiny. Nechce byť sám. A ja sa prekonávam, aby som nedal najavo, že mi to celkom vyhovuje. Pán Dobiš sa pridáva iba sporadicky, on má v rozvrhu týždňa zakomponovaného aj bratranca, majora Chovanca, familiárne prezývaného Ferči, Astu a pani manželku. To je na jedného päťdesiatnika viac než dost, i keď je to muž v najlepších rokoch!

„Sľubujem, že sa vzdialim včas, aby ste svoj šíp lásky mohli vystreliť ešte pred polnocou a uloviť Popolušku v plesových šatách,“ a svoj sľub som myslel smrteľne vážne.

Opäť ten pochybovačný pohľad z opačnej strany stola: „Ty nemôžeš vyprávať jak normálny chlap? Jaký šíp lásky? Jaká Popoluška? Stačí, keď mój chlapec tam dole zaparkuje garáži ňákej pipiny obstojnej.“

„Uvažovali ste niekedy o tom, že by ste sa o ženách mohli vyjadrovať aj jemnejšie?“

„O ženách môžem. Ale čil sa vyprávame o cicuškách, čo ani pred polnocú nevypadajú jak princezné. Po pólnoci by im ani celý orech nestačeu – to jako strom, aby si ma rozumeu, – aby im voláčo drbło do nosa a ony by vypadali k svetu.“

Pocitujem veľkú úľavu, že neprichádzam o nič podstatné, ak nevyhľadávam nočné podniky. Ak ani Petrovi nestoja tie slečny za vľúdne slovo, isto-iste sa nevyrovnajú Marcelke.

Jednako som sa neubránil naoko nevinnej poznámke: „Vzdialit' sa môžem, ako som bol slúbil, no nepredpokladám, že Ema dnes dá pokoj vašej mysli, kolega.“

A v tejto chvíli je viac než zrejmé, že som práve pichol do osieho hniezda. Peter ma prebodáva priam nenávisným pohľadom. Trvá istý čas, kým otvorí ústa a vyjde z neho zrozumiteľná, jasne artikulovaná veta: „Jako čil o čom točíš?“

„O tej mamičke, čo si vypožičala Emu Bovaryovú. Tuším, že vás, mierne povedané, rozhodila tým zemiakovým prirovnaním,“ zachraňujem situáciu a vyhybam sa horúcej téme. Ani po temer roku to zjavne nie je ukončená záležitosť. Nikdy som však z neho nevypáčil, čo sa minulé vianočné sviatky udialo v Kolčanoch. Ema zanechala trvalý dojem, to je neodškriepiteľné. Details však nepoznám. To ma irituje, priznávam. Peter bol nesvoj počas novoročných osláv, no i neskôr som ho pristihol zamysleného, blúdiaceho v spomienkach. Vysvetľovali sme si to s pánom Dobišom rôzne, avšak mne neunikol ten jemný závoj kaliaci Petrov zrak, presne ten istý, aký mal pri odchode z Kolčian, keď sedel mlčanlivo na zadnom sedadle a nereagoval na moje – naozaj veľmi zriedkavé – provokačné reči. Provokačné nie je v prípade môjho bezúhonného charakteru úplne vhodné slovo. Nazvyme ich

rečami podnecujúcimi konfrontačnú diskusiu s kolegom Bystreckým.

Teraz však na nič také nemám náladu. Nech sa utápa v spomienkach na Emu, akokoľvek intenzívny ich vzťah bol, rovnako ako sa ja ponorím do melancholických predstáv o Marcelke. Čo môže byť prospešnejšie ubolenej duši počas sychravého jesenného večera?

„Tak tá ma nerozhodila ani omylom, kamarád zlatý,“ preťal mi náhle niť myšlienok Peter. „Keby ma dejaká neukojená mamina mala rozhodnúť, tak si neská ani nevrznem. Taká je doba, viš? Šecky stú byť moderné, akčné, sebestačné, a pritom sú len nervózne. Steš deti? Staraj sa o deti. Steš peňáže? Zarábaj alebo si vezni hňupa, čo ti ich donese. Potom ale deti nemôžu byť, lebo pribereš a on si nájde mladšú, krajšú, sprastejšú. Šecko mať nemôžeš. Neská ne, neská na to neni doba.“

„A k tejto scestnej úvahe vás čo privádza?“

„Ty, Rolinko, ty. A tvoje blbé reči. Jako hentej mamine o čo išlo? Ste mať dokonalú domácnosť, decko, muža, seba. Šak to nejde šecko jeden deň! Upracem raz, hotovo. Fagan nach nerobí bordel. Si ho vycvičím, ne? Mužíček ste sex a ona ne? Žeby chlapec pomáhau trošičká doma? Nach maminka potom má chuť. Né že knižky nosí hore-dolu jak taká puča. Ale neská té ženské čítajú šelijaké chujoviny časopisoch a potom si myslá, že svet je placatý a ony mosá po ňom štekličkách pochoduvať jak modelky a nenehajú nikoho pannúť cez okraj na konci sveta. Lebo taká je poránna ženská. Šecko ví, zachráni svet. Ti povím jenno, Rolino, kamarád mój. Si videu volakedy svoju babku nahodenú minisukni a opatkoch promenáduvať sa na kávičke s inými tetulami dedinskými? Ne! Prečo ne? Lebo babka vedela, že stačí nedelu vymeniť fertuchu za svátočnú sukňu. Zvyšok týňňa dedkovi aj fertucha stačila. Hlavne, že bolo navarené, upratané, decká na

porádku, najlepší u susedú na dvore, pole obrádené, pán farár spokojný. Taký bou normálny život. Čil si pipiny len robá selfička na smárťónoch a šecky stú nákeho RONALDA a jeho peňáze. CICA ZLATÁ, a ty čo si myslíš, že takých jak ty neni na svete dost?“

„Stop!“ musím ho zastaviť, lebo si nie som na istom, či správne sledujem jeho myšlienkové pochody. Úprimne si nie som na istom, či sám Peter má jasno v tom, čo hovorí a či sú jeho názory konzistentné. Pravdepodobne mi kofola stúpla do hlavy, lebo ani neviem ako, vychádza zo mňa najstupídnejšia veta večera. Čo večera! Celého obdobia, čo sa s Petrom poznáme.

„Peter, teraz z vás hovorí Peter ako taký, Peter spomínajúci na Emu alebo Peter spomínajúci na svoju matku?“

Ticho. Žiaden výbuch hnevu, žiadne urážky, žiadne päste lietajúce okolo mojej hlavy. Ticho, náhle preťaté zvukom odsúvajúcej sa stoličky. Peter sa dvíha a uprene ma pritom pozoruje. Keď predo mnou stojí v celej svojej výške, sile a korunovaný svojou ohnivou hrivou, iba pokojne povie: „Tebe mama vela volnosti nehávala, čo? Lebo nevíš, kedy je dost. Jak té rozmazané decká, čo čil šade behajú. Jak ten drbnutý Rolinko, čo pri šeckej rozšafnosti nevedeu, že obrába vydatú ženskú, a jak veľký pán sa dovaleu sem za ňú. Lebo šak keď s ňú bolo dobre doma, bude dobre šade. Keby si vedeu, že šecko dobré raz skončí, mohou si byť furt doma mamke za ritú. Keby si videu, že cica už s tebú neste byť, keby si videu, že stačilo, že sa nažrala, bou by si si jak normálny chlap našou normálnu babenku tam u vás. Ale ne! Lebo neni nad pána Rolinka Prvého Drbnutého! A ten čil chodí se mňú po krčmách a myslí si, že je vác než šecci okolo.“

Na stôl dopadlo zopár mincí a Peter zmizol v daždi.

Áno, bola to chyba. Nie to, čo som povedal, ale predpoklad, o ktorý som sa opieral. Oddelil som Petra A od Petra B a C. Keď som si náhle uvedomil, chtiac-nehtiac na základe Petrovho

pozorovania, že moja minulosť sformovala moju prítomnosť a moja prítomnosť teraz určuje, čo bude s Rolandom Rehákom o pár rokov, videl som jasnejšie, že nikto z nás nie je A, B alebo C. Sme jeden koherentný celok, no nie vždy ukazujeme svetu všetky stránky svojej osobnosti. To ale neznamená, že tam nie sú. Marcelka je stále súčasťou mňa a navždy ňou zostane, i keď moje city vyprchajú.

Peter nikdy neunikne spomienkam na rodičov a ťažké detstvo. A teraz už naisto viem, že Ema je hlboko zakorenená v jeho živote tiež.

Mal som byť predvídavejší a voliť slová pozornejšie. Ach, tá prekliata kofola!

««« »»»»

Cez okno nebolo nič vidno. Dažd'ové kvapky ho kompletne pokryli a rozmazali mestskú krajinu na druhej strane sklenej tabule. V také ráno sa neľahko vstáva do práce. Horúci obilninový nápoj mi zohrial útroby a instantná kaša uhasila hlad. Raňajky starého mládenca. Neráčilo sa mi v daždi ísť po čerstvé pečivo.

Knižnica je teraz príjemne vykúrená a ja čakám na príchod pána Košťála. Autobus ho dozaista uväznil v dopravnej zápche. Nezvykne meškať.

Náhle sa rozletia dvere a ja počujem za sebou výkrik: „Na stráž, Roland!“

Neverím vlastným očiam, keď vidím vchádzať šťúpleho pána Košťála.

„Ale to hádam nie!“ Snáď na neho nedoľahla senilita jeho veku primeraná a nepridal sa k stúpencom hnedých košiel?

„Ba veruže hej!“ stojí si za svojím slovom. „Vonku sa to hemží matkami s malými deťmi, nedopuť, aby nám tu spôsobili galibu!“

„Vonku prší, pán Košťál...“

„Veď práve!“

Prečo mi osud privádza do cesty samé komplikované osobnosti? „Opakujem, vonku prší, pán Košťál. Vonku sa to hemží akurát tak dažďovými kvapkami!“

„A matkami s deťmi!“ pichol prstom do vzduchu. Vyzeral ako Ebenezer Scrooge, zhŕňajúci knihy miesto mincí a neochotný zrieknuť sa čo len jednej. „Ty ich nevidíš, synak, ale ja viem, že sú tam. Ako blchy v kožuchu slávnej Lassie. Čakajú na príležitosť zahryznúť sa, prisat', vycicať, čo to dá. A kam pôjde žena v domácnosti s deťmi na krku v takomto počasí?“

„Pán Košťál, dnešné deti nečítajú knihy, mamy im pustia televízor alebo dajú tablet do ruky, aby sa ich zbavili. Verte mi, mám to odpozorované.“

„A čo tá včera? Privedie si sem zablatené decko, promenáduje sa okolo, ešte si sťažuje! To bude tá obroda mladej generácie. Všetko, čo pre nás bolo normálne, je pre nich exotické. Odrazu sa vracajú k tradičným remeslám, k ľudovej piesni, k aktivitám v prírode, lebo také nepoznajú z detstva. Bodaj by aj! Celé ho niekde presedeli civejúc na obrazovku, počúvali nezmyselnú hudbu a nikdy nič vlastnými rukami nevyrobili. Technológia ich pohltila. Ale nenechaj sa oklamať, Roland. Tieto mladé mamičky čítajú alternatívne články a vravia si, aké by to bolo... ako sa tomu hovorí... neísť s hlavným prúdom?“

„Myslíte mainstream?“

„Také nejaké slovo to bolo. Tak tieto mladé alternatívne ladené matky si dnes hovoria, že ony mejsrím nebudú a najviac sa dnes mladý človek odlíši a povýši nad zvyšok osadenstva v mestskej hromadnej doprave, keď bude v ruke držať skutočnú knihu, nebodaj ju aj čítať! A ďalšie články ich podnecujú k tomu, aby deti viedli k literatúre odmala. Prisahám, že niektoré si natoľko uveria,

že namiesto leporela budú deckám kupovať rovno Dostojevského!“

„Pán Košťál, vaše cestovanie v MHD musí byť zaujímavé. Niekedy ľutujem, že do práce to mám na skok a môžem chodiť pešo.“

„Pamätáš si Riša Müllera a jeho hit Po schodoch? Presne to sa deje v MHD každé ráno. Aj večer. Ony prídu. Teraz alebo neskôr, ale prídu. Preto ti hovorím, hybaj na stráž a ani jedna mokrá noha nech sem nevkročí.“

Neprišli. Ani ráno, ani neskôr. Iba zopár dôchodcov, ktorých manželky, rovnako v dôchodcovskom veku, vyhnali do nečasu obmeniť knižný arzenál. Veľmi povďační boli títo páni. Prehodili pár slov s pánom Košťálom, pomotkali sa po knižnici, strávili dopoludnie mimo dosahu svojich stíhačiek, ako sa im ľudovo vraví, a pekný deň mali za sebou. Dážď'-nedážď'.

Až okolo obeda som si spomenul na program predošlého večera. Nie môj, ale pána Košťála.

„Aj ste včera niečo cenné ulovili?“ opáčim, aby reč nestála.

Tvári sa, že nemá potuchy, kam mierim.

„Myslím počas monitorovania spoločenských udalostí,“ objasňujem, hoci si nie som istý, či ozaj túžim počúvať príhody pána Košťála z otvárania kdejakej kaviarničky schovanej v tmavej uličke.

„Ach tak,“ zabliká mu žiarovčička, „to ti bola vec!“ A už ma aj ťahá do archívu.

„Pozri sa na to. Verejné tajomstvo bolo včera potvrdené. Neuwirth vydáva dcéru!“

Krásne fotografie mi podsúva na obrazovke počítača, v digitálnej kvalite. Blond'atá krásavica v luxusnej večernej róbe prijíma gratulácie s úsmevom falošným sťa Petrova oblúbená treska. Za ňou rovnaká krásavica v inej vekovej kategórii. Pani

matka, predpokladám. Opodiaľ prísnyim okom všetko sleduje muž vo vojenskej uniforme. Občas sa na fotkách objaví iný muž v uniforme, mladší, o nič menej prísne pôsobiaci. Stále netuším, kto je Neuwirth.

Pán Košťál prechádza všetkými štádiami extázy. Keď dosiahne vrchol, nastáva tvrdý pád. Pozrie sa mojím smerom.

„Ty nepoznáš Neuwirtha?“ správne odhaduje situáciu.

„Nie. A to som si myslel, že ste mi už predstavili celé Madenovo.“

„Synak, Neuwirth je nesprávne oslovenie. Správne by som mal povedať plukovník Neuwirth.“

„No to mi akosi došlo pri pohľade na fotodokumentáciu.“

„Tak aby si bol v obraze, plukovník Neuwirth sa v armáde nabalil. A nielen to! On sa nabalil aj inak. Konkrétne svadbou s dedičkou istého v zahraničí žijúceho burzového makléra. Pani Neuwirthová nepochytila ani za mak z otcovho talentu, ale vedela, že imanie treba uchovať, zúročiť, zveľadiť, aby bolo viac čo míňať. Nuž sa vydala za Neuwirtha, našu armádnu nádej, lebo otecko správne odhadol, že vojenská disciplína zabráni jeho nie práve nadanej dcére rozhajdákať všetky peniaze. Manželom Neuwirthovým osud doprial len jedného potomka, dcéru. Už ti to dochádza? Madenovský kapitálny úlovok! Moby Dick v ľudskej koži! Peniaze, kam sa pozrieš, výstavná postava, intelekt pokrivkáva. Dokonalá kombinácia. Nevieš si predstaviť, koľkí synáčikovia kvázi celebrít po nej pokukovali, koľkí chlípni ruskí zbohatlíci sem pricestovali, aby sa jej dvorili. Ale Neuwirth dobre vedel, že aká matka, taká Katka. Sám jej vybral ženícha. Zo svojich radov, pochopiteľne. Mladá armádna krv, disciplína, pevná vôľa, neskonalý rešpekt pred plukovníkom. Presne to Neuwirth hľadal.“

„A našiel,“ uzatváram jeho výklad. „Ale je to svadba z donútenia, alebo sa mladí ozaj do seba zahľadeli?“

„Láska k armáde je silná, k peniazom ešte silnejšia.“

„To sa vzťahuje ku komu?“

„K mladému nastávajúcemu zaťkovi. Keď zavetрил korisť, istotne by sa Neuwirthovi bol býval vopchal až do riti aj bez Indulony, aby sa dostal k jeho dcére. A Neuwirth dobre vedel, že poslušný, oddaný a hlavne vd'ačný psík sa ľahko ovláda. Obojstranne výhodný podnik.“

„A čo jeho dcéra? To len tak privolila? Nemala nikoho iného srdcu blízkeho?“

Pán Košťál na mňa opäť hľadá sklamane: „Určite nie teba, Roland, tým som si istý. Na tvoj vkus je ešte stále príliš slobodná.“

„Teraz mi vzácné pripomínate...“

„Petra, ja viem. Ten chlapec má viac rozumu, než sám tuší. Vy dvaja sa potrebujete ako Pat a Mat.“

„Ako Pat a Mat?“

„Hej. Osve nepoužiteľní, spolu tiež, ale aspoň je sranda.“

Niečo musí lietať vo vzduchu. Petrovírus. Už sa ním nakazil aj doteraz imúnny pán Košťál. Neteší ma to, ani trochu. Najprv mi Peter začne chodiť do knižnice, potom poblázni môjho nadriadeného a kam to povedie? Začne čítať?

„Naspäť k tvojej otázke,“ zmiernuje napätie pán Košťál, „k tvojej zbytočnej otázke, aby som bol presný.“ Omyl, zmiernenie napätia nebolo jeho úmyslom. „V týchto rodinách, keď ide do tuhého, nikoho nezaujíma, čo kto cíti. Pravidlá diktuje mamona. Dcérenka sa pekne podvolí, ak chce naďalej chodiť na nákupy do Viedne.“

„Na druhej strane, koľko vopred dohodnutých manželstiev bolo napokon harmonických! Možno si k sebe mladí Neuwirthoví našli cestu, keď sa bližšie spoznali, a bude to manželstvo z lásky.“

Pán Košťál sa medzitým zodvihol zo stoličky. Jasný signál, že ho tento rozhovor unavuje. Pomaly vychádza z archívu a niečo si

mrmla. Tuším, že so mnou v mnohom nesúhlasí. Zreteľnejšie sú len jeho slová, ktoré som asi mal počuť: „A ty by si našiel zalúbenie v mužovi, čo nosí uniformu, podlizuje sa tvojmu otcovi a volá sa Arpád Morvay?“

««« »»»

Niekoľko nasledujúcich dní si teda krátim nie zriedkavé voľné chvíle vyhľadávaním informácií o Arpádovi Morvayovi. Rodinná vojenská tradícia sa ťahá až odkiaľsi z dávneho Rakúsko-Uhorska. Mladý Arpád to zatiaľ dotiahol na rotmajstra. Ako, kedy a kde došlo k bližšiemu kontaktu s plukovníkom Neuwirthom, to nikto nezdokumentoval. Podstatné je, že k nemu došlo a zmenil sa tak život Nine Neuwirthovej. O tej je v regionálnych médiách informácií oveľa viac. Kvantita správ však ďaleko prevyšuje kvalitu a rôznorodosť. Najčastejšie Nina obšťastňovala kdejakého papaláša svojou atraktívnou prítomnosťou počas nespočetných večierkov, no žiaden z džentlmenov na fotkách sa zjavne nepozdával plukovníkovi. Zarážajú ma dve veci: nikde nie je Nina zvečnená s Arpádom a prekvapivo často sa jej matka, pani Jana Neuwirthová, objavuje na spoločenských podujatiach sprevádzaná svojím kaderníkom. Médiá ho nazývajú vlasový stylist. Chvíľu som si myslel, že to je nový termín pre gigola, s ktorého existenciou som sa oboznámil hneď po príchode do Madenova, no pán Košťál len prevrátil očami a vyviedol ma z omylu: „Ten je teplý ako jeho fén! Neuwirth by inak ženu do spoločnosti nepustil a on zase tieto akcie nemusí. Vidíš, ďalší obojstranne výhodný podnik. Neuwirth je v nich preborníkom.“

„Myslíte, že sa niekedy nájde niekto, kto mu na tieto vzájomné dohody neskočí?“

„To by musel byť niekto, kto má celý tento život a svet okolo totálne v prdeli.“

Poznáte ten pocit, keď si na niečo spomeniete, ale vlastne nespomeniete? Ako keď máte nejaké slovíčko na jazyku, už-už sa derie von, no stále nič? Peter by istotne našiel aj iné, menej poetické prirovnanie, ale nezachádzajme do oblasti prirodzených ľudských potrieb. Presne tak sa teraz cítim. Pán Košťál zakopol o škatuľu mojich spomienok, nejaká sa z nej vykotúľala, no kým som ju zazrel, už bola kdesi v rohu pod kuchynskou linkou. A odtiaľ sa predmety – alebo myšlienky – vždy neľahko dolujú.

V každom prípade ma obchádza dojem, že sa mi myseľ snaží niečo pripomenúť. Čo ako sa snažím, neviem tomu dať konkrétnu podobu. Môžbyť to ani nie je spomienka. Onehdy som čítal teóriu, že popravde žijeme s vedomím celého vesmíru, len naň „zabúdame“. Takže celé naše lopotenie sa na tejto planéte je len snahou rozpomenúť sa, no málokto vyjde z tejto skúšky víťazne. Nechápem, ako môže ktokoľvek túto teóriu považovať za pozitívnu. Totálne absurdný postoj! Ak mám veriť tomu, že sme všetci malým vesmírom, kondenzovanou verziou nekonečna v časopriestore a všetko závisí od našich rozhodnutí, že utvárame svoj svet a spomíname si na to, aké to je byť Stvoriteľom... tak by som nesmel žiť tu a teraz. Stačí sa pozrieť na dianie vo svete, na spoluobčanov vôkol seba. Milióny rokov evolúcie a takto vyzerá náš najlepší pokus priblížiť sa obrazu nášho Pána? Toto má byť iskrička nádeje? Nehanbím sa priznať, že radšej skloním hlavu a uznám svoju malosť. Náš Stvoriteľ má so mnou svoje plány a ja budem naďalej jeho verným služobníkom.

Kacírsky však pripúšťam, že účel svätých prostriedky a táto teória mi veľmi pasuje vo chvíli, kedy potrebujem najšť vysvetlenie svojho neblahého pocitu, že som stratil spomienku kdesi pod kuchynskou linkou. Bola to vskutku spomienka? Azda nie obraz

budúcnosti? Ako si môže človek prostý môjho typu spomenúť na udalosti, ktoré sa ešte neodohrali?

A neodohrali sa?

„Dost' bolo rozjímania, Rómeo, dostali sme nové knihy,“ preberá ma z ťažkých úvah pán Košťál. „Databáza nepočká. Nenadarmo je ženského rodu. Už nech sú tam!“

Zásielka nových literárnych počinov teda odstavila Arpáda na druhú koľaj. Na celé popoludnie. Teraz čakám na záverečnú a na Petra. Nijako sme sa neudobrovali po naše malej škriepke v pohostinstve, jednoducho raz večer prišiel a pokračovali sme v obvyklých tichých dialógoch pri pive a kofole. Knižnica je už zatvorená, mesto zmoknuté a ja sám kdesi uprostred.

„Skurvené počasí neská, čo?“ počujem známy hlas vo dverách. „Veznem ťa do tepla, nach si zas nest'ážuješ, že ti rit' zamrzá na poctivej drevenej lavici.“

Tepló je však na hony vzdialené od knižnice. Kráčame už dobrých desať minút, keď Peter naostatok povie: „Tunák do uličky.“

Výťah nás vezie na najvyššie poschodie budovy. Keď sa roztvorí dvere, vchádzame do vyhriatej kaviarne. Ľudia popíjajú teplé nápoje, koktejly, fajčia cigary. Úplne normálny podnik. Preto vyvstáva otázka...

„Kolega Bystrecký, odkedy chodíte medzi slušných ľudí?“

„Som rád, že si si konečne priznau, jaké si hovado, Rolinko. Lebo toto tunák sú ľud'á, pravdu máš. Né chuji jak ty.“

„Odhlíadnuc od definícií jednotlivcov, odkedy vyhľadávate podniky tohto typu?“

Než odpovie, sadá si Peter do veľkého mäkkého kresla. Rozhliada sa okolo a skenuje osadenstvo kaviarne.

„Jako ty si myslíš, že já, keď jakože pracujem pre šéfa, keď potrebujem informácie, že sa vyprávam len s pátú cenová?“

Nékedy sa treba buchnúť po vačku, zaplatiť pohárik sherry a cigárku vyhúliť, aby si očul, čo steš očuť.“

„A mňa ste doteraz brali len na kofolu.“

„Nebud' jak decko soplavé, šak si čil tu! Máš predčasné Vánoce se mňú. Steš tú kofolu?“

„Ani nie,“ prezerám si ponuku nápojov, tak odlišnú od krčiem, kam obvykle chodíme, „dal by som si jačmenné smoothie.“

„Že jaký chuj!“ Napriek povzdychu mi objednáva zelený nápoj a pre seba pivo s dávkou priezračného produktu od pána Jelínka.

„Rolinko, šak si mohou povedat', že steš zelinky. Zelovoci vyhadzuvali zhnitý tovar, som ti mohou zebrať a namíšať. Aj pani Dobišová určite bude mať obchod'áku volačo, čo si môžeš zemleť a vypit'. Mosí byť zelené, alebo aj inakšé farbičky líbiš? Lebo také zeleninkové s rajčinkami majú aj tu, pre budúci raz. Sa to volá že blady meri, píše sa to voláko komplikovane.“

„Viem, ako sa to píše. Ďakujem, neprosím.“

Chvíľku len tak posedávame, popíjame, obzeráme si ľudí okolo. Vonku začalo opäť pršať.

„Na, tak venku zas chćije, o d'ovod vác zostať pekne nútri a dat' si d'alšé orosené,“ prelomil náhle ticho Peter. „Budeš ešte burinku?“

„Nie, d'akujem, ešte mám.“ Zopár sekúnd čakám, kým nadhodím: „Viete, čo o nás povedal pán Košťál? Že sme ako Pat a Mat.“

„Šak to neni zlé, či? Som ich lúbil kukat'. Čil by ich volali kreatívci, aj by vác peňazí dostali za té chujovské nápady.“

Musím sa schuti zasmiať. Pán Košťál trafil povestný klinec po hlavičke, keď tvrdil, že Peter má rozumu dost'. Iní by už boli takým prirovnaním osočení, ale Peter vždy nájde svetlú stránku veci. Navyše má pravdu. Kol'ko stupídnych nápadov vyjde z niektorých reklamných agentúr a ešte za to niekto dostane zaplatené!

„Zato on je jak ten dedulo z pevnosti Boyard, pamatáš si? Telke bežalo volakedy. Též som lúbil kukat’“ pokračuje v náhlych úvahách Peter. „Každý za ním steu do vežičky, za dedulom zešúvereným, že jaký starý, múdry, bude vedieť poradiť. On aj vedeu, ale hovno poradeu, keď boli sami sprostí. Neuháňeš hádanku, ani pánboh ti nepomóže! Jak živote. Šak ty by si mau vedieť, jak sa to hovorí. Pomóž si, človeče, aj pánboh ti pomóže. Nechodíš ty do kostela? By si mau vedieť z prvej ruky.“

„Na to netreba chodiť do kostola, to človek odpozoruje. Život ho naučí.“

„Jój, život, to je kurva, ale velice dobre učí. Lepší než šecky tvoje knížky.“

Ošívam sa, kým sám sebe dovolím zájsť do osobných záležitostí: „Peter, nedávno sa mi prihodila taká vec...“

„Si si nabaleu cicušku a nevedeu si, čo s ňú? Si už zabudou, jak sa to robí?“

Povzdychnem si, ale ignorujem poznámku.

„Nie, pán Košťál povedal čosi, čo vo mne vyvolalo zmätok. Poznáte ten pocit, keď sa na niečo už-už rozpomínate, ale stále nič?“

„Jakože jak keď sa ti ste srat’, ale sanneš na záchod a ništ?“

Presne! Takto uvažuje Peter.

„Vec sa má tak – nebol som si istý, či to bola spomienka na minulosť... alebo budúcnosť.“ Nemôžem povedať, že by som sa teraz cítil lepšie. Cítim sa trápne. Sedím tu s kolegom, ktorý absolútne nezdieľa moje názory, a čakám, že ma pochopí? Obnažil som mu svoju dušu, môže si ma rozpitvať ako vianočného kapra. Som mu vydaný napospas, bezbranný, odovzdaný, zmätený, zahanbený. Prečo som sa radšej nešiel poradiť s pánom farárom?

„Jako takto, Rolinko. Keby si nechlastau této zelené svinstvá, ale poránnu slivku, bou by si jak chlapi Kotelni. Tí vid’á a ved’á po

tretej runde také veci, že ani tvoj pánbožko, keď plánuvau svet a šecker okolo, nevideu a nevedeu vác. A vóbec nerjéšia, odkál k nim tá myšlénka došla. Oni len ved'á, že to tak je. Víš, kolko filozofuváňa očuješ poránnej krčme?"

Vd'aka ti, Bože, za kolegu Bystreckého dnes večer. Ani nevie, ako ma priviedol späť na správnu cestu dobrého kresťana. Načo uvažovať nad modernými svetonázormi, keď sa ponúka oveľa jednoduchšie vysvetlenie? Mohol som sa cítiť ako kacír, keď som uvažoval o zákutiach časopriestoru, no boží plán je jasný – veci sú, aké sú. Pán to tak chcel. Musím prijať svoj zmätok. Tak to má byť.